

ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АУДИТ

УДК 657

Гоголь Т. А.

ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Розвиток малих підприємств передбачає формування та використання широкого спектра економічної інформації для забезпечення управлінської структури своєчасною та якісною інформацією, що вимагає створення системи управлінського обліку і звітності, яка не повинна суперечити принципу співвідношення «витрати – вигоди», коли витрати на впровадження такої системи будуть перевищувати ефект, отриманий від її функціонування. Головними вимогами побудови системи управлінського обліку на невеликому підприємстві мають стати простота, доступність і зрозумілість. Автором було досліджено зв'язок системи управлінського обліку на малих підприємствах з системою бухгалтерського обліку і звітності з урахуванням спрощеного механізму обліку господарських операцій. Формування обмеженого обсягу інформації в системі обліково-аналітичного забезпечення не дає можливості проведення своєчасного та якісного контролю й аналізу фінансово-господарського стану діяльності та негативно впливає на планування і прогнозування діяльності підприємства в цілому. У статті автором виділено основні складові для формування підсистеми управлінського обліку і звітності, розроблено методіку формування та складання звітності в системі управлінського обліку на малому підприємстві, а також проаналізовано блоки управлінської інформації відповідно до потреб користувачів та розроблено організаційну схему формування економічної інформації про виробництво, реалізацію та фінансові потоки в системі обліково-аналітичного забезпечення діяльності малого підприємства (на прикладі промислового підприємства).

Ключові слова: управлінський облік, управлінська звітність, мале підприємство, управлінська структура підприємства, спрощена система обліку
Рис.: 1. *Бібл.:* 16.

Гоголь Тетяна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, докторант, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

Email: tanya-gogol@mail.ru

УДК 657

Гоголь Т. А.

УЧЕТ И ОТЧЕТНОСТЬ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ МАЛОГО БИЗНЕСА: УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Развитие малых предприятий предполагает формирование и использование широкого спектра экономической информации для обеспечения управленческой структуры своевременной и качественной информацией, что требует создания системы управленческого учета и отчетности, которая не должна противоречить принципу соотношения «затраты – выгоды», когда затраты на внедрение такой системы будут превышать эффект, полученный от ее функционирования. Главными требованиями построения системы управленческого учета на небольшом предприятии должны стать простота, доступность и понятность. Автором была исследована взаимосвязь системы управленческого учета на малых предприятиях с системой бухгалтерского учета и отчетности на основе упрощенного механизма учета хозяйственных операций. Формирование ограниченного объема информации в системе учетно-аналитического обеспечения не дает возможности проведения своевременного и качественного контроля и анализа финансово-хозяйственного состояния деятельности и негативно влияет на планирование и прогнозирование деятельности предприятия в целом. В статье автором выделены основные составляющие для формирования подсистемы управленческого учета и отчетности, разработана методика формирования отчетности в системе управленческого учета на малом предприятии, а также проанализированы блоки управленческой информации в соответствии с потребностями пользователей и разработана организационная схема формирования экономической информации о производстве, реализации и финансовых потоках в системе учетно-аналитического обеспечения деятельности малого предприятия (на примере промышленного предприятия).

Ключевые слова: управленческий учет, управленческая отчетность, малое предприятие, управленческая структура предприятия, упрощенная система учета

Рис.: 1. *Библ.:* 16.

Гоголь Татьяна Анатольевна – кандидат экономических наук, доцент, докторант, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

Email: tanya-gogol@mail.ru

UDC 657

Gogol T. A.

ACCOUNTING AND REPORTING IN SMALL BUSINESSES: MANAGERIAL ASPECT

The article states that development of small businesses envisages formation and use of a wide spectrum of economic information for providing managerial structure with timely and quality information, which requires creation of a system of managerial accounting and reporting, which should not contradict to the principle of expenses – benefits relation, when expenses on introduction of such a system would exceed the effect obtained from its functioning. It adds that the main requirements of building the system of managerial accounting in a small business should be simplicity, accessibility and clearness. The author studies interconnection of the system of managerial accounting in small businesses with the system of book-keeping and reporting on the basis of a simplified mechanism of accounting of economic operations. The article proceeds that formation of a limited volume of information in the system of accounting and analytical provision does not give a possibility to carry out timely and quality control and analysis of financial and economic state of activity and negatively influences planning and forecasting activity of a company in general. The article marks main components for formation of a subsystem of managerial accounting and reporting, develops methods of formation of reporting in the system of managerial accounting in a small business and also analyses units of managerial information in accordance with requirements of users and develops an organisational scheme of formation of economic information about production, realisation and financial flows in the system of accounting and analytical provision of activity of a small business (using example of an industrial enterprise).

Keywords: managerial accounting, managerial reporting, small business, managerial structure of a company, simplified accounting system.

Рис.: 1. *Bibl.:* 16.

Gogol Tatyana A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree, Kyiv National Economic University named after V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)
Email: tanya-gogol@mail.ru

Dmitrishin Lesya I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Economic Cybernetics, Precarpathian National University named after V. Stefanyk (vul. Shevchenka, 57, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)
Email: dmytryshyn_l@hotmail.com

Постановка проблеми. Зростання кількості малих підприємств в різних секторах економіки в умовах жорсткої конкуренції вимагає формування стратегії підприємства, визначення цілей та завдань, напрямів розширення діяльності, їх планування та контроль. Розвиток діяльності невеликих підприємств передбачає формування та використання широкого спектру економічної інформації в обліково-аналітичній системі підприємства для забезпечення управлінської структури своєчасною та якісною інформацією для прийняття економічно обґрунтованих рішень щодо подальшої діяльності невеликих підприємств.

Стабільний розвиток та розширення діяльності малих підприємств в значній мірі залежить від належного рівня планування та контролю діяльності, які вимагають додаткового інформаційного забезпечення та вирішення поточних завдань на основі аналітичної інформації. Чітке представлення про цілі, завдання та стратегію діяльності малого підприємства, своєчасний аналіз необхідних змін та відхилень в напрямках та обсягах діяльності відповідно до змін зовнішнього і внутрішнього середовища, чіткий розподіл матеріальних і людських ресурсів забезпечують успіх підприємницької діяльності.

На більшості невеликих підприємств відсутнє системне ведення управлінського обліку і складання управлінської звітності, що обумовлено недооцінкою значення та ролі управлінського обліку в системі обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємств. Більшість науковців вважають впровадження підсистеми управлінського обліку виправданим на великих підприємствах. В умовах обмеженості фінансових та трудових ресурсів невеликих підприємств ускладнюється формування та функціонування навіть окремих елементів управлінського обліку в систему обліково-аналітичного забезпечення, однак в ринкових умовах господарювання виникає необхідність в отриманні додаткової інформації для системи управління, яка може бути сформована в системі управлінського обліку і звітності.

Організація підсистеми управлінського обліку та звітності в системі обліково-аналітичного забезпечення малих підприємств повинні враховувати особливості організаційної структури системи управління та інформаційні потреби користувачів управлінської звітності. На даний час на малих підприємствах існують методологічні та організаційні проблеми, пов'язані з функціонуванням системи управлінського обліку та звітності. Зокрема, не достатньо вивчені та мало висвітлені в наукових публікаціях питання формування ефективної системи управлінського обліку з урахуванням спрощеної структури управління за принципом «витрати-вигоди»; взаємодії спрощеної системи бухгалтерського, управлінського та податкового обліку;

можливості ведення управлінського обліку на малих підприємствах, яким надано право ведення спрощеного обліку доходів і витрат без використання методу подвійного запису та плану рахунків бухгалтерського обліку; складання форм управлінської звітності з урахуванням потреб користувачів малих підприємств.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження питань впровадження та функціонування управлінської обліку, формування, складу та змісту управлінської звітності здійснювали вітчизняні вчені: П. Й. Атамас, Ф. Ф. Бутинець, В. С. Голов [2], З. В. Задорожний, Л. М. Кіндрацька [7], С. А. Кузнецова [14], Л. В. Нападовська [9], М. С. Пушкар [4], В. В. Сопко, М. Г. Чумаченко. Серед зарубіжних авторів слід відзначити праці Б. Є. Нідлза, Х. Р. Андерсона, Д. С. Колдуела [3] та російських вчених В. Ф. Палія, Я. В. Соколова, А. Д. Шеремета. Однак, особливості створення та функціонування підсистеми управлінського обліку і звітності в системі обліково-аналітичного забезпечення малих підприємств з урахуванням спрощеної системи управління та принципу співвідношення «витрати – вигоди» в науковій літературі не висвітлені, що потребує додаткового вивчення даних питань.

Метою статті є дослідження питань впровадження та функціонування управлінського обліку і звітності в системі обліково-аналітичного забезпечення підприємств малого бізнесу з метою створення ефективної системи інформаційного забезпечення процесу управління.

Викладення матеріалу. Сучасним підприємствам надана можливість самостійної розробки власних виробничих програм, інвестиційної та інноваційної політики, визначення цінової стратегії та розвитку, розширення асортименту продукції, що істотно впливає на зростання відповідальності керівників за прийняття економічно обґрунтованих рішень в ринкових умовах господарювання. Особливо важливим є прийняття ефективних рішень керівником або власником малого підприємства, який в сучасних умовах господарювання під впливом зовнішніх і внутрішніх економічних факторів повинен ефективно конкурувати з великими і середніми підприємствами.

Інформацію про виробничу діяльність та фінансове становище підприємства керівник або власник малого підприємства отримує з даних бухгалтерського обліку, яка є звітом про минулі події та фіксацію здійснених господарських фактів на підприємстві. Інформація для планування та прогнозування діяльності підприємства на найближчу перспективу формується в підсистемі управлінського обліку, яка є основою для формування інформаційного забезпечення всієї системи управління малим підприємством.

В. Уманців зазначає, що бухгалтерський облік завжди був і є основним джерелом інформації для управління на мікро- та макrorівнях [1]. Справедливо стверджує С. Ф. Голлов, що предметом бухгалтерського обліку є ретроспективні та перспективні параметри господарської діяльності підприємства, а система бухгалтерського обліку має бути гнучкою, щоб забезпечити різноманітні інформаційні потреби зовнішніх і внутрішніх користувачів [2].

Б. Є. Нідлз, Х. Р. Андерсон та Д. С. Колдуел наголошують, що фінансовий облік робить основний наголос на повному і точному поясненні та розкритті результатів операцій фірми, а управлінський облік намагається допомогти керівництву досягти своїх цілей; крім того, перший має відкритий, а другий – закритий характер [3].

М. С. Пушкар виділяє в системі обліку три підсистеми: управлінський облік, фінансовий облік та контролінг [4].

Отже, фінансовий та управлінський облік є невід'ємною складовою обліково-аналітичного забезпечення всіх рівнів системи управління підприємств малого бізнесу в сучасних ринкових умовах господарювання.

Організація роботи бухгалтерів повинна мати найбільшу ефективність та поєднуватися з роботою всього обліково-аналітичного процесу з метою активного впливу на оптимізацію результатів підприємницької діяльності [5].

На великих підприємствах паралельно з системою бухгалтерського обліку створюється та функціонує ефективно організована підсистема управлінського обліку, яка включає формування штату управлінської групи, ведення управлінського обліку і складання управлінської звітності. Такої ж думки дотримується Т. М. Сльозко та стверджує, що управлінський облік доцільний лише на середніх, що наближаються до великих, та великих підприємствах [6].

На малих підприємствах на практиці спеціально не виділяють управлінський облік, а фінансовий облік ведеться з метою складання фінансової звітності та отримання інформації для правильного визначення об'єкта оподаткування. Більшість керівників невеликих підприємств не приділяють достатньої уваги організації бухгалтерського та управлінського обліку на власних підприємствах, внаслідок цього бухгалтер при формуванні облікової політики орієнтується на спрощену систему ведення бухгалтерського обліку.

Л. М. Кіндрацька відзначає, що у загальному циклі управління підприємством бухгалтерський облік виконує інформаційну, контрольну, оцінну та аналітичну функції. За цими функціями і поділяють бухгалтерський облік на фінансовий, податковий та управлінський [7]. На малих підприємствах обліково-аналітична система також повинна виконувати вищенаведені функції, адже брак інформації може призвести до необґрунтованих стратегічних і оперативних управлінських рішень, що негативно впливає на перспективи розвитку підприємства.

На малих підприємствах доцільно створювати систему управлінського обліку (або впроваджувати окремі елементи системи управлінського обліку), однак вона не повинна суперечити принципу співвідношення «витрати – вигоди», коли витрати на впровадження такої системи будуть пере-

вищувати ефект, отриманий від її функціонування. Відтак, головними вимогами побудови системи управлінського обліку на невеликому підприємстві мають стати простота, доступність і зрозумілість.

- *Простота* системи управлінського обліку і звітності забезпечується створенням прямих зв'язків в обміні інформацією між ланками системи управління, що дозволяє швидко та якісно отримувати необхідну інформацію для формування управлінських звітів та надання її користувачам.
- *Доступність* системи розуміється як можливість формування та використання системи управлінського обліку працівниками різного рівня управління з їх кваліфікаційним рівнем освіти (бухгалтера, економіста, менеджера, начальника відділу та ін.).
- *Зрозумілість* системи трактується як можливість інформаційного сприйняття (розуміння) інформаційних зв'язків між ланками системи управління і, при необхідності, розширення інформаційної спрямованості управлінської звітності власними силами кваліфікованих працівників підприємства.

Система управлінського обліку на малому підприємстві повинна бути організована з урахуванням структури системи управління, на які впливають розмір бізнесу і його стратегія, сфера діяльності і галузь, кількість рівнів системи управління, кількість підрозділів, кваліфікація персоналу, технологія виробництва та ін.

Для малого бізнесу найбільш характерна проста структура фірми, що знаходиться в одноосібному володінні власника, який бере на себе ризик підприємництва, самостійно займається бухгалтерським обліком і фінансами, збутом і постачанням, цінами і рекламою [8]. Розширення обсягів діяльності та асортименту виготовленої продукції чи наданих послуг зумовлює необхідність розширення системи управління підприємством, поєднання інформаційних потоків в обліково-аналітичній системі, що сприятиме формуванню підсистеми управлінського обліку і звітності. Відтак, невеликі розміри підприємства та спрощена система управління потребують організації спрощеної системи управлінського обліку і звітності, а зростання та розширення підприємства вимагають створення додаткових елементів системи управлінського обліку, розширення інформаційної бази та завдань системи управлінського обліку та звітності.

Л. В. Нападовська підтверджує, що важливою умовою створення на підприємстві ефективної системи внутрішньої звітності є детальне вивчення завдань, які вирішують менеджери на різних рівнях управління, та виявлення інформаційних потреб, які залежать від повноважень щодо прийняття конкретних управлінських рішень [9].

Особливістю малих підприємств є обмеженість матеріальних та трудових ресурсів, які можуть бути використані в системі управлінського обліку для досягнення стратегічної мети діяльності фірми. Крім того, в Україні малі підприємства поділені на мікропідприємства (з чисельністю працівників до 10 осіб) та малі підприємства (з чисельніс-

тю працівників до 50 осіб) (ст. 55 Господарського Кодексу України) [10], що також впливає на організацію управлінської системи невеликого підприємства та системи обліку і звітності в цілому. Керівний персонал невеликих підприємств (залежно від сфери діяльності та розміру підприємства) потребує облікової та аналітичної інформації в різних обсягах для системи управлінського обліку та складання форм управлінської звітності, однак їх об'єднує загальна мета системи управлінського обліку – отримання своєчасної та повної аналітичної інформації для всіх рівнів системи управління з метою ефективного функціонування підприємства в ринкових конкурентних умовах господарювання.

На організацію системи управлінського обліку на малих підприємствах суттєво впливає організація системи бухгалтерського обліку і звітності. Для малих підприємств передбачено спрощений механізм обліку господарських операцій, спрощені форми облікових регістрів і фінансової звітності, а для окремої категорії малих підприємств (юридичних осіб – суб'єктів малого підприємництва), які виділені у Податковому Кодексі України [11], існує можливість ведення спрощеного обліку доходів і витрат для складання фінансової звітності та визначення об'єкта оподаткування в регістрах бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису (п. 9. П(С)БО 25). Крім того, ця категорія малих підприємств може не використовувати План рахунків бухгалтерського обліку для реєстрації господарських операцій в системі бухгалтерського обліку. Автором у попередніх дослідженнях було проаналізовано процедуру заповнення спрощених форм облікових регістрів та форм фінансової звітності (баланс ф. 1-мс, звіт про фінансові результати 2-мс), а також можливість відмови від методу подвійного запису та плану рахунків при організації системи бухгалтерського обліку на малих підприємствах України [12; 13].

Отже, при формуванні системи управлінського обліку на таких підприємствах необхідно враховувати відсутність плану рахунків, формування облікової інформації в спрощених облікових регістрах та спрощених формах річної фінансової звітності, що зумовлює наявність обмеженого обсягу інформації в системі обліково-аналітичного забезпечення для можливості своєчасного та якісного проведення контролю та аналізу фінансово-господарського стану діяльності та негативно впливає на планування та прогнозування діяльності підприємства в цілому.

Управлінська звітність є завершальним етапом процесу управлінського обліку. Управлінська бухгалтерська звітність спрямована на забезпечення внутрішніх користувачів якісною обліковою інформацією, необхідною для прийняття обґрунтованих рішень [14]. Своєчасно та в повному обсязі складена та представлена керівництву управлінська звітність дозволяє забезпечити вирішення великого кола завдань та прийняття виробничих, господарських та фінансових рішень.

Система управлінського обліку та звітності складається з окремих взаємопов'язаних внутрішньо узгоджених та впорядкованих елементів, які дозволяють швидко, якісно та в повному обсязі надавати достатній обсяг обліково-

аналітичної інформації для прийняття економічних рішень управлінським персоналом. У попередніх роботах автора було досліджено, що вчення про систему потребує визначення складових такої системи, виявлення стійкого зв'язку між окремими елементами системи, їх впорядкування та взаємоузгодженість [15].

В. А. Шпак зазначає, що система бухгалтерського обліку має основні фактори (умови) та ознаки (особливості) системи. До основних факторів він відносить велику кількість складових системи, наявність зв'язку між елементами системи, цілісність та єдність елементів системи, а також єдність головної мети для всіх елементів системи. До основних ознак відносить наявність структури та її ієрархічність, відносна самостійність елементів системи та наявність входів, виходів, контролю і управління елементами системи [16].

На підприємствах малого бізнесу формування управлінської інформації в системі управління враховує особливості спрощеної системи управління, потреби внутрішніх користувачів даної системи управління та її зв'язок з обліковою системою підприємства. Автором було враховано вищенаведені особливості та виділено наступні складові для формування підсистеми управлінського обліку і звітності на малих підприємствах:

- нормативне забезпечення управлінського обліку;
- план рахунків управлінського обліку та їх зв'язок із планом рахунків бухгалтерського обліку (крім малих підприємств, яким надана можливість відмови від застосування плану рахунків);
- форми управлінської звітності;
- коло користувачів управлінської звітності та їх інформаційні потреби.

Основними складовими управлінської звітності є набір форм звітності, їх формат та структура, комплекс показників, порядок представлення показників у формах звітності, терміни її складання та коло користувачів.

Справедливо стверджує С. Кузнецова, що потреби користувачів, для задоволення яких впроваджуються форми управлінської бухгалтерської звітності визначаються завданнями системи управління, вирішення яких потребує отримання відповідної облікової інформації [14].

Аналіз обліково-аналітичної інформації внутрішніми користувачами на всіх рівнях управління здійснюється на основі представленої інформації, яка надається у відповідних формах управлінської звітності. Автором було розроблено методику формування та складання звітності в підсистемі управлінського обліку на малому підприємстві з виділенням наступних основних етапів:

1. Визначення цілей і завдань, для вирішення яких впроваджується система управлінського обліку та конкретні форми управлінської звітності. Цілі і завдання системи управлінського обліку мають бути взаємопов'язані з цілями і завданнями діяльності підприємства, стратегією його розвитку.
2. Визначення кола користувачів інформації системи управлінського обліку та обсяг показників, які є не-

обхідними для ефективної роботи кожного підрозділу системи управління малого підприємства.

3. Оцінка наявності трудових і матеріальних ресурсів, необхідних для функціонування системи управлінського обліку, обробки аналітичної інформації та складання форм управлінської звітності.
4. Порівняння понесених витрат від впровадження додаткових систем обліку і звітності з можливим отриманням економічних вигід від наявності додаткової аналітичної інформації.
5. Визначення джерела отримання необхідної внутрішньої інформації для складання конкретних форм управлінської звітності.
6. Призначення відповідальних за надання необхідної інформації для складання зведень та встановлення термінів надання інформації.
7. Призначення відповідальних за складання управлінської звітності. На малому підприємстві в даній ролі можуть виступати головний бухгалтер (бухгалтер), економіст, начальник виробництва (на виробничому підприємстві), товарознавець (на торгівельному підприємстві), виконроб (на будівельному підприємстві).
8. Складання відповідних форм управлінської звітності у встановлені терміни та надання її користувачам.

Малі підприємства самостійно визначають необхідність складання тих чи інших форм управлінської звітності відповідно до потреб в управлінській інформації. Управлінська інформація, яка використовується для формування управлінської звітності, може бути поділена на такі основні блоки, а саме: інформація про виробництво і реалізацію продукції та фінансові потоки.

Організаційну схему формування економічної інформації про виробництво, реалізацію та фінансові потоки в системі обліково-аналітичного забезпечення діяльності малого підприємства (на прикладі промислового підприємства) наведено на рис. 1.

ЛІТЕРАТУРА

1. Уманців В. Облік у сфері мікро- та макроекономічного управління // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №4. – С.17–24.
2. Голов С. Ф. Теорія багатоцільового бухгалтерського обліку // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – №4. – С. 3–13.
3. Нидлз Б. Є. Принципи бухгалтерського учета / Нидлз Б. Є., Андерсон Х. Р. та Колдуел Д. С.: [пер. с англ. под ред. Я. В. Соколова]. – [2-е изд.] – М.: Финансы и статистика, 1994. – 496 с.
4. Сучасні проблеми розвитку системи обліку в Україні / [М. С. Пушкар, Л. В. Нападковська, Я. Д. Крупка та ін.] – Тернопіль: ТНЕУ «Економічна думка». – 2010. – 268с.
5. Білуха М., Микитенко Т. Методологія бухгалтерського обліку в електронному середовищі // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – №8. – С. 50–54.
6. Сльозко Т. Управлінський облік чи управлінська стратегія? // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – №2. – 49–54.

Висновки.

Отже, розвиток невеликих підприємств передбачає формування та використання широкого спектру економічної інформації в обліково-аналітичній системі підприємства для забезпечення управлінської структури своєчасною та якісною інформацією для прийняття економічно обґрунтованих рішень щодо подальшої діяльності невеликих підприємств. Це вимагає створення системи управлінського обліку і звітності, яка не повинна суперечити принципу співвідношення «витрати – вигоди», коли витрати на впровадження такої системи будуть перевищувати ефект, отриманий від її функціонування.

Головними вимогами побудови системи управлінського обліку на невеликому підприємстві мають стати простота, доступність і зрозумілість.

Автором було досліджено зв'язок системи управлінського обліку на малих підприємствах з системою бухгалтерського обліку і звітності з урахуванням спрощеного механізму обліку господарських операцій, заповненням спрощених форм облікових регістрів і фінансової звітності, а для окремої категорії малих підприємств – можливістю відмови від методу подвійного запису та плану рахунків бухгалтерського обліку. Формування обмеженого обсягу інформації в системі обліково-аналітичного забезпечення не дає можливості проведення своєчасного та якісного контролю та аналізу фінансово-господарського стану діяльності та негативно впливає на планування та прогнозування діяльності підприємства в цілому.

У статті автором виділено основні складові для формування підсистеми управлінського обліку і звітності, розроблено методіку формування та складання звітності в системі управлінського обліку на малому підприємстві, а також проаналізовано блоки управлінської інформації відповідно до потреб користувачів та розроблено організаційну схему формування економічної інформації про виробництво, реалізацію та фінансові потоки в системі обліково-аналітичного забезпечення діяльності малого підприємства (на прикладі промислового підприємства).

REFERENCES

- Bilukha, M., and Mykytenko, T. «Metodolohiia bukhgalterskoho obliku v elektronnomu seredovyschi» [Accounting methodology in the electronic environment]. *Bukhgalterskyi oblik i audyt*, no. 8 (2011): 50–54.
- Holov, S. F. «Teoriia bahatotsilyovoho bukhgalterskoho obliku» [The theory of multi-accounting]. *Bukhgalterskyi oblik i audyt*, no. 4 (2011): 3–13.
- Hohol, T. A. «Osoblyvosti diialnosti pidpriemstv maloho biznesu ta ikh vplyv na rozvytok ekonomiky krainy» [Features of small businesses and their impact on the economy]. *Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu*, no. 3(52) (2011): 145–154.
- Hohol, T. A. «Podviinyi zapys v bukhgalterskomu obliku pidpriemstv maloho biznesu» [Double entry accounting to small businesses]. *Biznes Inform*, no. 4 (2013).
- Hohol, T. A., and Niporko, N. I. «Sproshchena forma orhanizatsii bukhgalterskoho obliku dlia pidpriemstv maloho biznesu (ne

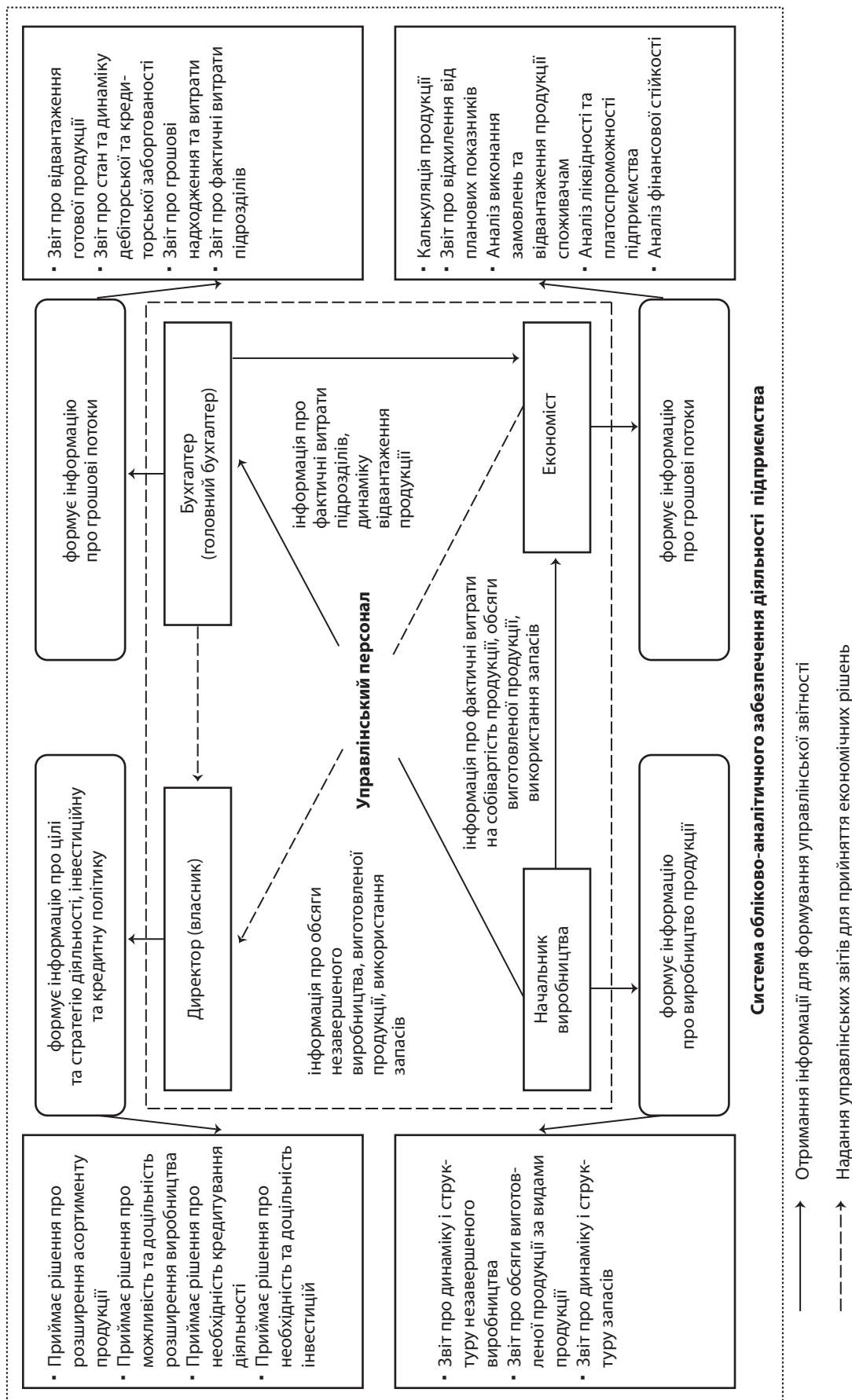

Рис. 1. Організаційна схема формування економічної інформації в системі управлінського обліку і звітності на малому промисловому підприємстві (авторська розробка)

7. Кіндрацька Л. Теорія бухгалтерського обліку: сучасні реалії оновлення // бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №12. – 30–33.
 8. Гоголь Т. А. Особливості діяльності підприємств малого бізнесу та їх вплив на розвиток економіки країни // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Збірник. – Чернігів: ЧДТУ, 2011. – № 3 (52). – С.145–154.
 9. Нападівська Л. В. Управлінський облік: підручник для вузів. – К.: Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2010. – 648 с.
 10. Господарський Кодекс України від 16.01.03 р. № 436-IV [Електронний ресурс]: – Режим доступу до сайту: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
 11. Податковий Кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]: – Режим доступу до сайту: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
 12. Гоголь Т. А. Подвійний запис в бухгалтерському обліку підприємств малого бізнесу // Бізнес Інформ. – 2013. – №4.
 13. Гоголь Т. А., Ніпорко Н. І. Спрощена форма організації бухгалтерського обліку для підприємств малого бізнесу (не платників ПДВ) без застосування подвійного запису // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №11. – С. 3–17.
 14. Кузнецова С. Управлінська бухгалтерська звітність // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №11. – С. 15–24.
 15. Гоголь Т. А. Методологія бухгалтерського обліку як напрямок наукових досліджень в інноваційній економіці // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – Тернопіль: ТНЕУ. – 2012. – №2. – С. 151–158.
 16. Шпак В. А. Організація бухгалтерського обліку: концептуальний підхід. Монографія / В. А. Шпак. – К.: Бізнес Медіа Консалтинг, 2011. – 312 с.
- platnykiv PDV) bez zastosuvannya podviinoho zapysu» [A simplified form of accounting for small businesses (not VAT payers) without the use of double-entry]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 11 (2012): 3–17.
- Hohol, T. A. «Metodolohiia bukhhalterskoho obliku iak napriamok naukovykh doslidzhen v innovatsiinii ekonomitsi» [Accounting methodology as the direction of research in the innovation economy]. *Visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, no. 2 (2012): 151–158.
- Kindratska, L. «Teoriia bukhhalterskoho obliku: suchasni realii onovlennia» [Accounting Theory: Contemporary Realities updates]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 12 (2008): 30–33.
- Kuznetsova, S. «Upravlinska bukhhalterska zvitnist» [Managerial accounting reports]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 11 (2008): 15–24.
- [Legal Act of Ukraine]. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
- [Legal Act of Ukraine]. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
- Napadovska, L. V. *Upravlinskyi oblik* [Management Accounting]. Kyiv: Nats. torh.-ekon. un-t, 2010.
- Nydlz, B. IE., Anderson, Kh. R., and Kolduel, D. S. *Pryntsyipy bukhhalterskoho ucheta* [Principles of accounting and auditing]. Moscow: Fynansy y statystyka, 1994.
- Pushkar, M. S., Napadovska, L. V., and Krupka, Ya. D. *Suchasni problemy rozvytku systemy obliku v Ukraini* [Modern problems of accounting system in Ukraine]. Ternopil: Ekonomichna dumka, 2010.
- Slyozko, T. «Upravlinskyi oblik chy upravlinska stratehiia?» [Management accounting or managerial strategy?]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 2 (2006): 49–54.
- Shpak, V. A. *Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku: kontseptualnyi pidkhid*. [Organization of accounting: a conceptual approach.]. Kyiv: Biznes Media Konsal'tynh, 2011.
- Umantsiv, V. «Oblik u sferi mikro- ta makroekonomichnoho upravlinnia» [Accounting in micro-and macroeconomic management]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 4 (2008): 17–24.